

Canvi climàtic i COVID-19, un mateix combat

written by Santiago Vilanova | 20 de març de 2020

El 1991 Catalunya va ser pionera en crear el Departament de Medi Ambient, que va impulsar les primeres grans infraestructures: depuradores d'aigua residual (actualment 525 plantes que sanegen el 97% de la població, tot i que no aconsegueixen eliminar els antidepressius i ansiolòtics que es llencem al clavegueram); abocadors de residus industrials (sobresaturats); incineradores (contestades per les seves dioxines) i plantes de reciclatge (que no satisfan la Plataforma Ciutadana Residu Zero). Tota aquesta tecnologia ambiental, però, va inaugurar un nou i pròsper negoci. El president Pujol el va incentivar alhora que es negava a constituir empreses públiques d'energies renovables. Un exemple significatiu: el menysteniment de la proposta que li va oferir Ecotècnia per construir un gran grup eòlic. Miopia del president o submissió a les corporacions dels recursos fòssils?

Aquell Departament va anar canviant de nom delegant competències en altres departaments fins a la seva fórmula actual de Territori i Sostenibilitat. El conseller Calvet ha assumit la responsabilitat de la mitigació del canvi climàtic deixant que l'energia (que és l'eix de la transició ecològica) estigui controlada pel Departament d'Empresa i Coneixement i la gestió forestal i agrícola (decisiva per aturar les emissions de gasos amb efecte hivernacle) ho estigui pel Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. Encara esperem el full de ruta de la consellera Teresa Jordà sobre la manera que pensa descontaminar les terres i un terç dels aqüífers catalans contaminats pels purins.

La incoherència més greu, però, és que l'autoritat que està per damunt d'aquests tres departaments sigui la

Vicepresidència d'Economia i Finances. El conseller Aragonès, que es defineix com un keynesià (pensament economicista que el canvi climàtic ha convertit amb obsolet) és un republicà obsessionat amb el creixement del PIB català com un únic factor de progrés i s'oblida d'internalitzar en aquest indicador els costos ecològics i sanitaris que provoca. Ens hem dotat d'un model econòmic que pel seu megacentralisme no resistirà l'impacte del Covid-19. Sobre aquesta debilitat no podrem construir una economia verda (el "Green New Deal" que ens proposa la Comissió Europea presidida per Ursula von der Leyen).

En els darrers anys i amb la participació de destacats científics i experts s'han redactat tres excel·lents informes sobre el canvi climàtic i s'han fet informes periòdics de l'estat del medi ambient a Catalunya. El Departament de Territori i Sostenibilitat ha liderat el Pacte Nacional per a la Transició Energètica; la Llei de Canvi Climàtic; la Declaració d'Emergència Climàtica i ha celebrat la Primera Cimera d'Acció Climàtica (amb protestes ecologistes per haver marginat els moviments *Fridays for Future* i Justícia Climàtica). Tot i aquests importants documents i literatura científica, la realitat és que estem a la cua de les energies renovables i que difícilment atraparem el Pacte Verd de la UE i les exigències de la imminent llei europea del clima. Les darreres dades disponibles del 2017 indiquen que les emissions no s'han reduït, sinó que van augmentant i que l'energia final procedent de les renovables no arriba ni al 9%, quan la UE ens proposava el 20% pel 2020. El 46% de l'energia que consumim segueix provenint del petroli i la resta és dependència quasi absoluta de l'urani dels tres reactors nuclears.

Els nostres líders independentistes, com en els millors anys del pujolisme, semblen estar atrapats pels lobbies dels recursos fòssils que es resisteixen a perdre el monopoli i que volen guanyar temps per controlar el mercat de les renovables (solar i eòlica) sense concertació social. No escolto cap veu

sobiranista dissident en el Parlament que reclami canviar aquest conformisme.

En les prosperes eleccions autonòmiques esperem que dels partits independentistes (JXCat, ERC i CUP) una resposta política clara per resoldre aquesta dispersió i desgovern climàtic. El president Sánchez ja ha fet la seva OPA creant la Vicepresidència de Transició Ecològica i Repte Demogràfic.

I una darrera reflexió: el Covid-19, per les restriccions aplicades i la declaració d'estat d'alarma, ha provocat una espectacular i ràpida disminució de la contaminació que salvarà més vides que morts es produiran pel virus. El que estem vivint és un assaig del qual caldrà fer per mitigar el canvi climàtic. Amb una diferència: obeïm, perquè considerem que aquesta crisi és temporal. Però el canvi climàtic pot obligar els estats a aplicar mesures també verticals (autoritàries, fins i tot) de caràcter permanent. Llavors, les reaccions socials poden ser molt diferents. S'haurà de capgirar el model econòmic i productiu i les nostres formes de vida, consum i treball. La globalització sense ànima i un progrés tecnològic i científic descontrolat ens ha enviat aquesta pandèmia. Canvi climàtic, transició ecològica justa i coronavirus ens obliguen a unir-nos en un mateix combat democràtic. Aquesta revolució social i cultural, però, exigeix amb urgència una nova governança. Catalunya no pot esperar més. El planeta tampoc.